

те на сватба се канят и спазаряват от свекъра, колкото души иска той. Заплащането е в пари, които се разпределят помежду им, както и получения "кръст" или "парса" - пари от сватбарите. *"Някой ко иска, дава на гайдагжията някой лев, га играй"* (5). Според фолклорната нормативна култура се спазва и изискването на сватба да не свирят музиканти, роднини на младоженците. Тогава те имат свои по-съществени роли като участници от съответния род - сватове, шетари, маскирани персонажи в "мъжката булка".

Преобладаващата практика в локалната фолклорна традиция е на сватба да свири повече от един музикант: *"Свири кавал, гайда, цигулка* (т.е. гъдулка - Н.Р.). *Група четири-пет души"* (7). Ходят да свирят с група, *"щото сам много зор са изкарва сватбата. Когато е групово, малко по има почивка"* (4). Само на годеж свирачи са ходили поединично (гъдулар или кавалджия). Все пак сведения, предоставени от най-възрастния свирач, роден през 1902 г., насочват към участие на по-ограничен брой свирачи на сватба: *"На сватба свирят един, двама, трима свирачи - колкото пазариш. Някои само един"* (5). Фактът на заместването на персонажа свирач в сватбата като обредна роля със специфични функции и семантична натовареност (вж. Захариева 1989: 188-197) от инструментална група говори за превес на прагматичното начало - улеснение за музикантите и престижност за семейството на младоженеца чрез показ на материалните му възможности. Такъв процес на смислова промяна е естествен заради постепенното "разкомплектуване" на обредната системна цялост.

Въпреки разхлабената във времето нормативност по отношение на някои изисквания към музикантите в сватбата, обредното им поведение се запазва в традиционните, протоколни моменти. Техните задължения да свирят съответните мелодии при определени ритуални действия се изпълняват според местния вариант. За изследваните села ключовите моменти с участие на свирачи са следните.

Бръснене на младоженеца.

"У събота отиваме още в пет часа вечерта. Думаме му бръснела. Бръснат зетя, ний свирим на бръснелата. (Запява мелодията "Барем се ерген, мамо, находих" - Н.Р.) *Те земат да плачат там. Не ги знам гумите, само мелодията. След туй захванем ръченица. Те играят, обръснат зетя там. Бръсне го бръснар, вънка. Бръснарин довага специално - някой от махалата, който знай, бръсне го. Сетне девера води хорото най-напред - който е мъжкия бубалък. Женски бубалък има - зълва са казва. Зафане най-напреде девера, мъжкия бубалък*